

ActiZ Position Paper - Rondetafelgesprek Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV)

25 september 2024

De vergrijzing van Nederland is geen toekomstbeeld: we zitten er middenin. Nederland staat voor een enorme uitdaging om ouderen van voldoende en passende woningen en goede zorg te voorzien. Zorgaanbieders zijn hier al nadrukkelijk mee aan de slag. Een versnelling in de uitvoering is echter nodig. ActiZ verwacht dat de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) hier positief aan kan bijdragen en de nodige randvoorwaarden biedt voor uitvoering. Namens ActiZ is [Anja Stunnenberg](#) op 25 september aanwezig bij het rondetafelgesprek. Zij is lid van de ActiZ-kerngroep Wonen & Zorg en bestuurder van zorgorganisatie Markenheem.

Urgentie door vergrijzing

De cijfers zijn duidelijk. De komende jaren groeit de Nederlandse bevolking naar vijf miljoen 65-plussers in 2040, met een verdubbeling van het aantal 90-jarigen. De vraag naar zorg neemt hierdoor toe, de hulpvraag wordt complexer en de wachtlijsten voor het verpleeghuis lopen op (nu al staan ruim 22.000 mensen op de wachtlijst) evenals de zorgkosten. Meer kwetsbare ouderen wonen thuis, er ligt een grote druk op de thuiszorg en het geschikte woonaanbod voor senioren is onvoldoende. Tegelijkertijd neemt het aantal mantelzorgers af en gaat een toenemend aantal zorgprofessionals de komende jaren met pensioen. Zorgaanbieders en zorgprofessionals voelen zich gesterkt door het duidelijke advies van de [Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050: De vergrijzing van Nederland heeft in toenemende mate effect op ons zorgstelsel, onze samenleving en economie](#). De staatscommissie roept de politiek op om Nederland beter voor te bereiden op deze 'dubbele vergrijzing'.

ActiZ is de branchevereniging van bijna 400 ouderenzorgorganisaties die met circa 500.000 medewerkers verpleging, verzorging en thuiszorg (VVT) bieden aan ruim 125.000 mensen in verpleeghuizen en aan bijna 2 miljoen kwetsbare mensen thuis. Hiermee vertegenwoordigt ActiZ 90 procent van het aanbod in de VVT. Daarnaast bieden leden van ActiZ eerstelijnsverblijf, geriatrische revalidatiezorg en vele locaties voor zelfstandig wonen met zorg (aanleunwoningen, serviceflats etc).

Huisvestingsopgave voor ouderen

Veel ouderen willen langer thuis wonen en met het oog op de vergrijzing is dat ook nodig. De nodige langdurige zorg en ondersteuning ontvangen ze thuis. Ouderen blijven liefst in hun eigen netwerk en wijk, in de buurt waar ze geworteld zijn. Het aanbod van geschikte woningen voor senioren om passend in te wonen, ook als zij een zorgvraag ontwikkelen, blijft echter achter.

De bouwopgave van 170.000 nultredenwoningen, 80.000 geclusterde woningen en 40.000 zorggeschikte woningen tot in 2030 is hard nodig.¹ Zeker gezien het feit dat het aantal verpleeghuisplaatsen in Nederland door het vorige kabinet is gemaximeerd op het huidige aantal van ruim 125.000.

¹ Zoals benoemd in het programma Wonen en zorg voor Ouderen, VWS en BZK 2022

1. Sturing op de samenstelling van de woningvoorraad, waaronder huisvesting voor aandachtsgroepen en ouderen, en vitale wijken

Alternatief voor het verpleeghuis

Op dit moment staan er ruim [22.000 ouderen op de wachtlijst](#) voor het verpleeghuis en dit aantal neemt gestaag toe. De groeiende groep ouderen met een zware zorgvraag zal daarom 'thuis' moeten blijven wonen. Dit thuis kan ook een nieuw en meer passend thuis zijn waarvoor verhuisd wordt. De toevoeging van met name de zorggeschikte woningen is bedoeld om mensen met verpleegzorg thuis zelfstandig te laten wonen in een geschikte woning. De realisatie van de zorggeschikte woningen blijft echter achter.

Clustering voorkomt zorg

Om ouderen hierin te faciliteren pleit ActiZ ervoor om zo snel mogelijk de perverse prikkels die woningdelen en woningsplitsen onaantrekkelijk maken te elimineren. Maak het bijvoorbeeld makkelijker voor ouderen om in elkaars nabijheid en samen te wonen. Clustering draagt bij aan samenredzaamheid en voorkomt eenzaamheid en daarmee de noodzaak voor professionele zorg of stelt deze uit. Ook voor de zorgwerknemer maakt dit het leveren van zorg eenvoudiger: minder reistijd voor schaarse zorgmedewerkers. Een ander positief effect is het realiseren van doorstroming op de woningmarkt. Ouderen kunnen zo een lange verhuisketen op gang brengen.

Bouw voor alle ouderen en meng doelgroepen

Het bevrozen van het aantal verpleeghuisplekken maakt het essentieel dat er tijdig voldoende geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen worden gerealiseerd. Wij willen benadrukken dat substitutie van zorggeschikte woningen door geclusterde woningen geen oplossing is. Bouw voor alle ouderen, van vitale ouderen tot ouderen met een complexe zorgvraag (verpleegzorg thuis). Maak de woningen in de basis altijd levensloopbestendig en zorg voor voorzieningen voor gemeenschappelijk gebruik. Daarnaast pleit ActiZ voor gemengde buurten en wijken waarin ouderen kunnen (blijven) wonen en jongeren ook. Dit stimuleert de 'samenredzaamheid' en community vorming in de buurt.

Randvoorwaarden

Een randvoorwaarde bij de bouwopgave is aandacht voor de leefomgeving. Allereerst geven ouderen aan dat zij oud willen worden in hun eigen omgeving. Ten tweede dient de leefomgeving geschikt te zijn voor ouderen om zo zelfstandig mogelijk te kunnen participeren. Hierbij doelen we op de aanwezigheid van de *triple A* (Arts, apotheek en Albert Heijn/Aldi). Daarnaast moeten ouderen een beroep kunnen doen op anderen in de nabije omgeving, al dan niet ondersteund met digitale middelen. Oud worden in de eigen leefomgeving en zelf- en samenredzaamheid vergroten de kans dat een deel van de ondersteuningsvragen in de eigen omgeving kan worden opgevangen. De professionele zorg wordt zodoende verlicht.

Andere randvoorwaarden waarmee meer gestuurd kan worden op de bouwopgave voor ouderen en aandachtsgroepen is het aanwijzen van projectlocaties, het verkorten van procedures en voldoende financiering. Gemeenten hebben hierin een voortrekkersrol.

2. Betrek ouderenzorg bij lokale woonzorgvisies

Ouderenzorgaanbieders beschikken over expertise die bijdraagt aan het realiseren van passende woonvormen en hebben inzicht in de huisvestingsbehoeften van ouderen. ActiZ pleit er daarom voor om ouderenzorgorganisaties vaste partner te maken bij het formuleren van de regionale en lokale woonzorgvisie. Een mooi voorbeeld van het betrekken van de ouderenzorg is de begin 2024 getekende regionale woonzorgvisie in regio West-Overijssel. Hier waren 11 ouderenzorgorganisaties betrokken en werden vertegenwoordigd door één zorgorganisatie die als ambassadeur optrad, zie [nieuwsbericht ActiZ over de regionale woonzorgvisie](#). Zo is er een woonzorgvisie gemaakt waar alle lokale partijen (wonen, zorg en welzijn) achter staan en hun rol in hebben en nemen.

3. Een proactieve rol van gemeenten, ook in relatie tot de regio

ActiZ ziet graag dat gemeenten voldoende bouwlocaties aanwijzen voor woningen voor ouderen, zowel in de vrije sector en koop en in het sociale huursegment via de prestatieafspraken. Het is belangrijk dat er bij deze projecten ruimte is voor diversiteit in bevolkingsgroepen. Voor de samenredzaamheid is het niet wenselijk dat ouderen enkel met ouderen wonen. Zorg in plaats daarvan voor een goede mix aan jonge en oude bewoners die naar elkaar omkijken en elkaar helpen waar nodig. Gemeenten kunnen daarnaast voorrangregelingen hanteren voor ouderen om snel in aanmerking te komen voor een passende woning. Bijvoorbeeld wanneer zij een grotere woning achterlaten of verhuizen naar een geclusterde woonvorm.

Volgens ActiZ kan de gemeente ook op andere onderdelen regievoerder zijn. Zo kunnen zij een actieve rol spelen in het overzien van de lokale opgave en zijn zij verantwoordelijk voor het maken van regionale afspraken over de verdeling. Tevens zien wij de gemeente graag als voortrekker in het proces om tot afspraken te komen. Ze kunnen actief veldpartijen in alle fasen van het proces betrekken om zo vanuit alle expertises invulling te geven aan de bouwopgave. Momenteel zijn er grote verschillen tussen gemeenten in de mate waarin ze deze rol proactief vervullen. Wij zien dan ook graag dat de nieuwe WVRV bijdraagt aan de bereidheid van gemeenten om regie te voeren, mee te denken, locaties aan te wijzen en de juiste financiële prikkels te hanteren. Daarnaast roepen we gemeenten op om te leren van andere gemeenten die succesvol zijn met hun woonzorgvisies en wijze van monitoring, zoals in West-Overijssel.

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ via:

Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035) of Thomas Oostlander (t.oostlander@actiz.nl / 06-8296 3697)